אֲנָא חֲוַאי בְּמַנְיָנָא דְּבֵי רַבִּי – אני הייתי במנין בית דינו של רבי, כשנמנו לתקנת סיקריקון, וּמִינַּאי דִּידִי מָנוּ בְּרֵישָׁא – וממני התחילו למנות את דעת הדיינים, ואפילו שלא היה הגדול מביניהם.

מקשה הגמרא, וְהָאָנַן תְּנַן בסנהדרין (לב.), שכשבאים הדיינים לדון דִּינֵי מָמוֹנוֹת, וְכן דיני הַמַּהֲרוֹת וְהַטּוּמְאוֹת, מַתְחִילִין מִן הַגָּדוֹל – עליהם לשמוע תחילה את דעת הגדול שבהם. וְרק בִּדִינֵי נְפָשׁוֹת מַתְחִילִין מִן הַצַּד – שומעים תחילה את דעת קטני הדיינים, שאם ישאלו תחילה את הגדול ויחייב לא ירצו הקטנים לזכות. ומדוע בבית דינו של רבי שמעו תחילה את דברי רב בדיני ממונות ולא את הגדול. מתרצת הגמרא, אָמַר רַבָּה בְּרֵיהּ דְּרָבָא, וְאִיתֵימָא – ויש אומרים שרַבִּי חִיָּיא בְּרֵיהּ דְּרַבִּי יַוֵּלֵם תירץ כן, שַׁאנִי מָנְיָנָא – שונה היה סדר מנין הדיינים דְּבֵי רַבִּי, דְּכוּלְּהוּ מְנָיְנֵיהוּ מִן הַצַּד הָווּ מַתְחִילִין – שהיו שומעים תחילה את הקטנים בכל מניינם ואף כשדנו בדיני ממונות, ולכן שמעו תחילה את דברי רב.

מימרא נוספת בשם רבה או רבי חילל: וְאָמַר רַבָּה בְּרֵיהּ דְּרָבָא, וְאִיתֵימָא רַבִּי חִיָּיא בְּרֵיהּ דְּרַבִּי יַוֵּלֵם, מִימוֹת מֹשֶׁה רבינו וְעַד רַבִּי, לֹא מָצִינוּ עוד שתהא תּוֹרָה וּגְדוּלָּה של ישראל בְּמָקוֹם אֶחָד – באדם אחד, כלומר אחד שיהא גדול מכל בני דורו בין בתורה ובין בעושר, אלא לעולם היה בדורו כמותו [או גדול ממנו] באחד מהם.

הגמרא תמהה על מאמר זה, ומביאה אנשים שהיו להם תורה וגדולה: מקשה הגמרא, וְלֹא – וכי לא מצינו, וְהָא חֲוָה יְהוֹשֻׁעַ בן נון שהיה יחיד בדורו בתורה וגדולה. מתרצת הגמרא, יהושע לא היה יחיד בדורו בשניהם אלא חֲוָה אֶלְעָזָר בן אהרן הכהן שהיה גדול כמותו בתורה. ומקשה, וְהָא חֲוָה אֶלְעָזָר – שהיה יחיד בתורה וגדולה לאחר פטירת יהושע. ומתרצת חֲוָה בדורו פִּנְחָס בנו שהיה כמותו. ומקשה, וְהָא חֲוָה פִּנְחָס, שהיה גדול בתורה וכהן גדול לאחר פטירת אלעזר. ומתרצת, חֲוָוּ בדורו הזְּקֵנִים שהיו גדולים בתורה כמותו. ומקשה, וְהָא חֲוָה שָׁאוּל, שבזמן מלכותו היה יחיד בתורה ובגדולה. ומתרצת, חֲוָה בדורו שְׁמוּאֵל הנביא. מקשה הגמרא, וְהָא נָח נְפָשֵׁיהּ – והרי שמואל נפטר לפני שאול, ולאחר פטירתו היה שאול יחיד בתורה ובגדולה. מתרצת הגמרא, שמה שאמרו שלא מצינו כּוּלְּהוּ שְׁנֵי קָאֲמְרִינַן – הכוונה לאדם שמיום שעמד בגדולתו היה יחיד, וכמשה רבינו ורבי שמשעה שהתחילה גדולתם לא היה גדול כמותם, אבל שאול בתחילת ימי גדולתו לא היה יחיד לפי שהיה אז שמואל הנביא.

מקשה הגמרא, וְהָא חֲוָה דָּוִד המלך, שבתקופת מלכותו היה יחיד בתורה ובגדולה. מתרצת הגמרא, חֲוָה בדורו עֵירָא הַיָּאִירִי, שהיה גדול ממנו בתורה. ומקשה, וְהָא נָח נַפְשֵׁיהּ לפני דוד, ולאחר פטירתו היה דוד יחיד. ומתרצת, כּוּלְּהוּ שְׁנֵי בְּעִינַן, ובתחילת גדולתו של דוד היה עירא חי. מקשה הגמרא, הָא חֲוָה שְׁלֹמֹה המלך בתקופת מלכותו. ומתרצת, חֲוָה בדורו שִׁמְעִי בֶּן גֵּרָא שהיה גדול ממנו בתורה. ומקשה, וְהָא קָטֵלֵיהּ – והרי שלמה ציוה להרוג את שמעי, ולאחר מותו היה שלמה יחיד בדורו. ומתרצת, כּוּלְּהוּ שְׁנֵי קָאֲמְרִינַן, ובתחילת גדולתו של שלמה היה שמעי חי.

מקשה הגמרא, הָא חֲוָה חִזְקִיָּה מלך יהודה, שהיה יחיד בדורו בתורה וגדולה. ומתרצת, חֲוָה בדורו שֶׁבְנָא שהיה גדול ממנו בתורה. ומקשה, וְהָא אִיקְּטֵיל – והרי נהרג שבנא על ידי סנחריב. ומתרצת, כּוּלְּהוּ שְׁנֵי קָאֲמְרִינַן, וקודם שנהרג שבנא לא היה חזקיה יחיד. ומקשה, וְהָא חֲוָה עֻזָּרָא. ומתרצת, חֲוָה בדורו נְחֶמְיָה בֶּן חֲכַלְיָה שהיתה גדולתו יותר מעזרא.

אָמַר רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא, אַף אֲנִי אוֹמֵר מִימוֹת רַבִּי וְעַד רַב אַשִׁי, לֹא מָצִינוּ תּוֹרָה וּגְדוּלָּה בְּמָקוֹם אֶחָד. מקשה הגמרא, וְלֹא – וכי לא היה בדורו של רב אשי גדול כמותו, וְהָא חֲוָה את הוֹנָא בַּר נָתָן שהיו לו תורה וגדולה. ומתרצת, שַׁאנִי הוֹנָא בַּר נָתָן, דְּמִיכַּף חֲוָה לְבֵייהּ לְרַב אַשִׁי – שהיה כפוף תחת רב אשי, ולכן נחשב רב אשי ליחיד בתורה ובגדולה.

משנה

חֵרֵשׁ שאינו שומע ואינו מדבר, אַף שמן התורה אין במעשיו כלום, מכל מקום תיקנו חכמים שהוא רוֹמְזִין וְנִרְמָזִין – שיהיו מעשיו קיימים על ידי רמיזה, דהיינו שסומכים על מה שמבינים מרמיזותיו, וכן כשאחרים מרמזים לו וניכר שהוא מתרצה סומכים עליו שהבין את רמיזותם. וּבֶן בְּתֵירָא אוֹמֵר, קוֹפֵץ וְנִקְפָּץ בְּמַטְלְטְלִין – יכול לישא וליתן במטלטלין אף בעקימת שפתים שהוא רמיזה בפה ולא דווקא ברמז ברור בידיו או בראשו. וכן תיקנו חכמים שהַפָּעוּטוֹת – הקטנים, מִקָּחָן מֵקָּח, וּמִמְכָּרָן מִמְכָּר, בְּקניית ומכירת מַטַּלְטְלִין.

גמרא

אָמַר רַב נַחְמָן, הַמַּחֲלוֹקֶת אם מועילה עקימת שפתים, היא רק בְּמַטַּלְטְלִין, אֲבָל בִּגְיטִין – בגירושי חרש, לִדְבָרֵי הַכֹּל דווקא בְּרִמְיָה. מקשה הגמרא, והלא פְּשִׁיטָא שאין מועיל בגט עקימת שפתים, שהרי בְּמַטַּלְטְלִין תְּנַן בדברי בן בתירא שמועיל עקימת שפתים, ולא בגיטין. מתרצת הגמרא, מַהוּ דְּתֵימָא שלא בא התנא למעט גיטין, אלא לחדש שאַף בְּמַטַּלְטְלִין מועילה עקימת שפתים, קָא מַשְׁמַע לָן רב נחמן שאין מועילה עקימת שפתים בגט. אִיבָּא דְּאָמְרֵי אָמַר רַב נַחְמָן, בְּמַחֲלוֹקֶת בְּמַטַּלְטְלִין, כְּדִּ מַחֲלוֹקֶת בְּגִיטִּין, ולפי בן בתירא מועילה עקימת שפתים אף בגט. מקשה הגמרא, וְהָאָנַן בְּמַטַּלְטְלִין תְּנַן ולא בגט. מתרצת הגמרא, אֵימָא – תפרש 'אַף בְּמַטַּלְטְלִין', וכל שכן בגט:

שנינו במשנה, הַפָּעוּטוֹת מִקָּחָן מֵקָּח וּמִמְכָּרָן מִמְכָּר בְּמַטַּלְטְלִין: מבררת הגמרא, וְעַד כַּמָּה – מאיזה גיל מקחן מקח. מַתְנִי (–הראה) רַב יְהוּדָה לְרַב יִצְחָק בְּרֵיהּ, כְּבַר שֵׁית כְּבַר שֵׁב – מבן שש או שבע. רַב כַּהֲנָא אָמַר, כְּבַר שֵׁב כְּבַר תְּמָנֵי – בן שבע או שמונה. בְּמַתְנִיתָא תָּנָא, כְּבַר תֵּשַׁע כְּבַר עֲשָׂר. וְלֹא פְּלִיגִי – לא נחלקו להלכה, אלא כָּל חַד וְחַד לְפִי חוּרְפֵּיהּ – כל קטן וקטן לפי מידת חריפותו והבנתו. ומבררת הגמרא, וְטַעֲמָא מַאי – מה הטעם שתיקנו חכמים שקטן יכול לישא וליתן, אָמַר רַב אַבָּא בַּר יַעֲקֹב, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מִשּׁוּם כְּדֵי חַיָּיו – כדי שיהיה להם דרך לפרנס עצמם, שאם לא יחול קנינם לא ימכרו להם ולא יקנו מהם.

הגמרא מביאה עוד מימרא בשם רבי אבא: נאמר במלכים (ב' י כב) 'וַיֹּאמֶר לַאֲשֶׁר עַל הַמֶּלְתָּחָה הוֹצֵא לְבוּשׁ לְכֹל עֹבְדֵי הַבָּעַל', מבארת הגמרא, מַאי 'מֶלְתָּחָה', אָמַר רַב אַבָּא בַּר יַעֲקֹב, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, דְּבָר הַנִּמְלָל וְנִמְתָּח – בגדי פשתן שחוטם נמתחים על ידי שמוללם באצבעותיו כשנוטים.

כִּי אֲתָא רַב דִּימִי אָמַר בשם רַבִּי יוֹחָנָן, שִׁיגֵּר לוֹ יהודי עשיר ששמו בּוּנְיָם בֶּן נוּנְיָם, לְרַבִּי ארבעה מינים של פשתן דק וטוב: סִיכְנִי וְחוֹסֶם, סַלְקְלָה וּמַלְמָלָא. ובגד במידתו של רבי מִסִּיכְנִי וְחוֹסֶם, כשהיו מקפלים אותו היה גודלו כְּאַמְגּוּזָא וּפַלְגֵיהּ דְּאַמְגּוּזָא – כאגוז וחצי. ובגד מִסַּלְקְלָה וּמַלְמָלָא היה גודלו כְּפִיסְתָּקָא וּפַלְגֵי דְּפִיסְתָּקָא – כאגוז וחצי הגדל על עץ האלון. ומבארת הגמרא, מַאי מַלְמָלָא – מה הפירוש במלמלא, דָּבָר הַנִּמְלָל וְנִמְתָּח – מין פשתן הנמתח בשעה שמוללים אותו.

מבררת הגמרא, וְטַעֲוָתָן עַד כַּמָּה – אם טעו הפעוטות במקח מהו השיעור שבו מתבטל המקח. אָמַר רַבִּי יוֹנָה, אָמַר רַבִּי זֵירָא, עַד שָׁתוּת כָּנְדוֹל – דינם כגדול שבטעות בשיעור שישית מהמקח אין המקח מתבטל, רק מחזירים את האונאה, וביותר משישית בטל המקח.

בָּעֵי אַבָּיֵי, מַתְנָתוֹ של קטן מַאי, האם גם זה בכלל תקנת חכמים. רַב יֵימַר אָמַר, אֵין מַתְנָתוֹ מַתָּנָה. מַר בַּר רַב אַשִׁי אָמַר, מַתְנָתוֹ מַתָּנָה. מספרת הגמרא, בני הישיבה טעו וְאַפְּכוּהּ – החליפו את דברי רב יימר ומר רב אשי אלו באלו, וְשַׁדְּרוּהּ לְקַמֵּיהּ דְּרַב מָרְדְּכַי – וכך שלחו לרב מרדכי לברר מה דעתו להלכה. אָמַר לְהוּ רב מרדכי וְיָלוּ אָמְרוּ לְבַר מַר – לכו ואמרו לבנו של רב אשי, לָאו הָכִי הָווּ עוֹבְדָא – וכי לא כך היה המעשה, כִּי הָווּ קָאֵי מַר חַד כַּרְעֵיהּ

המשך בעמוד קעט

אַאַרְעָא וְחַד כַּרְעֵיהּ אַדַּרְגָּא – שכאשר עמד רב אשי ברגלו אחת על הארץ ואחת על סולם שהיה בעליית בית המדרש, **וַאֲמַרְנָא לֵיהּ מַתְנָתְךָ מַאי** – ושאלנו אותו מה דין מתנתו של קטן, **וְאָמַר לָן מַתְנָתוֹ מַתָּנָה, אַחַת מַתְּנַת שָׁכִיב מְרַע, וְאַחַת מַתְּנַת בָּרִיא** – בין אם נותנה כשהוא חולה ונוטה למות, ובין אם נתנה במתנת בריא, **וְאַחַת** – בין אם נתן הקטן **מַתָּנָה מְרוּבָּה, וְאַחַת** – ובין אם נתן **מַתָּנָה מוּעֶטֶת.**

משנה

משנתינו מביאה הלכות שתיקנו חכמים מפני דרכי שלום: **אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים לִנְהוֹג בְּהֶם מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם: כֹּהֵן קוֹרֵא בְּתוֹרָה רִאשׁוֹן, וְאַחֲרָיו לֵוִי, וְאַחֲרָיו יִשְׂרָאֵל, וְתִיקְנוּ סִדּוּר זֶה מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם,** שלא יבואו לידי מחלוקת מי יקרא ראשון. ועוד תיקנו שבני חצר **שֶׁהַמְעָרְבִין** – בני חצר שעושים עירוב חצרות, **יניחו** את הפת **בְּבֵית יָשָׁן** – בבית שהיו רגילים להניחה בו, ולא ישנו, **מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם.**

עוד תיקנו חכמים: בזמנם היו חופרים בורות בצד השדות להשקותם, והיו עוצרים את זרימת אמת המים העוברת שם ומטים אותה לבורותיהם, ותיקנו חכמים שהבור שֶׁהוּא קָרוֹב לְאַמָּה מְתַמְּלֵא ממנה רִאשׁוֹן, מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם, שלא יבואו לריב מי ימלא תחילה.

עוד תיקנו, שְׁמְצוּדוֹת – כלים שצדים בהם חַיָּה, וְעוֹפוֹת, וְדָגִים, אף שלא עשו בעלי המצודות קנין בבעלי החיים, יֵשׁ בָּהֶן – במי שנוטלם מהמצודות מִשּׁוּם גָּזֵל, מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם, שלא יבואו בעל המצודה והנוטל את החיה לריב. רַבִּי יוֹסֵי חולק וְאוֹמֵר שתיקנו חכמים שיהיה זה כִּגָּזֵל גָּמוּר, ולא רק כגזל שמשום דרכי שלום.

עוד תיקנו, שִׁמְצִיאַת חֵרֵשׁ או שׁוֹטֶה וְקָטָן, אף שאין להם דעת לזכות בה, יֵשׁ בָּהֶן – בנוטל מהם מציאות אלו מִשּׁוּם גָּזֵל, מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם, שלא יתקוטטו קרובי הקטן עם הנוטלו. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, תיקנו חכמים שיהיה במציאות אלו איסור גָּזֵל גָּמוּר.

עוד תיקנו, שְׁעָנֵי הַמְּנַקֵּף – חותך זיתים בְּרֹאשׁ עץ הַזַּיִת כדי להפילם לארץ ולאוספם אחר כך, אף שלא קנאם, מכל מקום מַה שֶּׁתַּחְתָּיו – הזיתים שהפיל מהעץ, יש בהם איסור גָּזֵל, מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם, שלא יבוא לריב עם הנוטלם. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, תיקנו חכמים שיהיה בזה איסור גָּזֵל גָּמוּר.

עוד תיקנו, שאין מְמַחִין [–מוחים] בְּיַד עֲנִיֵּי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים בְּנטילת לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה משדות ישראל, מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם.

גמרא

שנינו במשנה שכהן קורא בתורה ראשון. מבררת הגמרא, מָנָהֵי מִילֵּי – מנין שיש לתקן דווקא סדר זה, שכהן קורא תחילה ואחריו לוי. אָמַר רַב מַתָּנָה, דְּאָמַר קְרָא (דברים לא ט) 'וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת וַיִּתְּנָהּ אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי', ויש לדייק מדוע נכתב 'הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי', אֲטוּ אֲנָא לֹא יָדַעְנָא – וכי לא ידענו הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי נִינְהוּ [–הם], אֶלָּא יש לדרוש פסוק זה לגבי קריאת התורה, שכֹּהֵן קורא בְּרִישָׁא – ראשון, וְהָדַר – ואחריו לֵוִי.

מביאה הגמרא עוד דרשה, רַבִּי יִצְחָק נַפְחָא אָמַר, יש ללמוד זאת מֵהָכָא – מפסוק זה, (דברים כא ה) 'וְנִגְּשׁוּ הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי', ויש לדייק, אֲטוּ אֲנָן לֹא יָדְעִינַן הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי נִינְהוּ, אֶלָּא יש לדרוש שכֹּהֵן קורא בְּרִישָׁא, וְהָדַר לֵוִי.

מביאה הגמרא עוד דרשה, רַב אַשִׁי אָמַר יש ללמוד זאת מֵהָכָא, שנאמר (דברי הימים א' כג יג) 'בְּנֵי עַמְרָם אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה וַיִּבָּדֵל אַהֲרֹן לְהַקְדִּישׁוֹ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים', ודורשים מפסוק זה שיש לנהוג בכהן קדושה, ולכבדו לקרוא ראשון.

מביאה הגמרא עוד דרשה, רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר יש ללמוד זאת מֵהָכָא, שנאמר על הכהנים (ויקרא כא ח) 'וְקִדַּשְׁתּוֹ כִּי אֶת לֶחֶם אֱלֹקֶיךָ הוּא מַקְרִיב קָדֹשׁ יִהְיֶה לָּךְ', ויש לנהוג בו קדושה ולהקדימו לְכָל דָּבָר שֶׁבִּקְדוּשָּׁה, ובכלל זה לקרוא בתורה ראשון.

מביאה הגמרא ברייתא בענין זה, תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, מהפסוק 'וְקִדַּשְׁתּוֹ' יש ללמוד שנוהגים בכהן קדושה בכך שיהא ראשון לְכָל דָּבָר שֶׁבִּקְדוּשָּׁה. כגון לְפָתְחוֹ בקריאת התורה או לדבר בישיבה רִאשׁוֹן, וּלְבָרֵךְ רִאשׁוֹן ברכת הזימון שבסעודה, וְכן בכל חלוקה שיש לו עם ישראל יש לכבדו לִיטּוֹל את הַמָּנָה רִאשׁוֹן.

מכח דרשות אלו מקשה הגמרא על משנתינו, אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לְרַב יוֹסֵף, וכי דין הקדמת הכהן בקריאת התורה הוא רק מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם, כמשמעות משנתינו, והרי דְּאוֹרַיְיתָא הִיא, כמבואר בדרשות שהביאה הגמרא. מתרצת הגמרא, אָמַר לֵיהּ רב יוסף, דין זה הוא מִדְּאוֹרַיְיתָא, וְכוונת המשנה שציוותה התורה כן מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם. מקשה אביי, והרי כָּל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ נַמִּי – גם כן מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם הִיא נאמרה, דִּכְתִיב על התורה (משלי ג יז) 'דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם'.

אֶלָּא אָמַר אַבָּיֵי, באמת סדר הקריאה הוא מדאורייתא, והמשנה חידשה דין נוסף שנאמר 'מפני דרכי שלום', והיינו לְכַדְּמַר – להשמיע את דינו של רבי, שהוא רבה בר נחמני, דְּתַנְיָא, שְׁנַיִם שאוכלים יחד ואחד מהם הפסיק מעט מאכילתו, מַמְתִּינִין זֶה לָזֶה באכילת המאכל שֶׁבָּקְעָרָה עד שישוב השני לאכול. אך שְׁלֹשָׁה האוכלים יחד אֵין מַמְתִּינִין זה לזה, ויכולים השנים להמשיך לאכול. וכן הַבּוֹצֵעַ – המברך המוציא ומוציא ידי חובה את כולם, הוּא פּוֹשֵׁט יָדוֹ תְּחִלָּה בתבשיל, ללפת את הפת, וְאִם בָּא הבוצע לַחֲלוֹק כָּבוֹד לְרַבּוֹ אוֹ לְמִי שֶׁגָּדוֹל מִמֶּנּוּ, הָרִאשׁוֹת בְּיָדוֹ לתת להם לאכול לפניו מהתבשיל. וְאָמַר מַר – רבה בר נחמני עָלָהּ – על הלכה זו, לֹא שָׁנוּ שרשאי לכבד את רבו, אֶלָּא בַּסְּעוּדָה שאין רבים מצויים בה, אֲבָל בְּקריאת התורה שבבֵית הַכְּנֶסֶת, לֹא – אין הכהן רשאי לכבד ישראל שיקרא לפניו, מחשש דְּאָתוּ לְאִינְצוּיֵי – שיבואו לריב. ודין זה התחדש במשנה, שמפני דרכי שלום אין הכהן יכול לוותר על כבודו.

מפרשת הגמרא, אָמַר רַב מַתָּנָה, הָא – דין זה דְּאָמְרַתְּ שִׁבְּבֵית הַכְּנֶסֶת לֹא – אין הכהן רשאי לוותר, לֹא אָמָרַן – לא נאמר אֶלָּא בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, דְּשָׁכִיחֵי – שמצויים רַבִּים ויבואו להתקוטט, אֲבָל בקריאת התורה שִׁבְשֵׁנִי וּבַחֲמִישִׁי שאין רבים מצויים, לֹא נאמר דין זה.

מקשה הגמרא, אֵינִי – וכי כך הוא הדין, וְהָא רַב הוּנָא שהיה ישראל, היה קָרֵי בְּכָהֲנֵי – קורא ראשון במקום כהן, ואפילו בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים. מתרצת הגמרא, שָׁאנֵי [–שונה] רַב הוּנָא שהיה גדול מכל בני דורו, דְּאַפִּילּוּ רַבִּי אַמִּי וְרַבִּי אַסִּי שהיו כַּהֲנֵי חֲשִׁיבֵי – הכהנים החשובים דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מֵיכַף חֲווּ כֵּייפֵי לֵיהּ – היו כפופים לפניו, ולא היה חשש שיבואו לריב על כך.

מביאה הגמרא דינים נוספים בהלכה זו, שכהן קורא ראשון: אָמַר אַבָּיֵי, נָקְטִינַן – מוחזקת הלכה זו מאבותינו שאם אֵין שָׁם – בבית הכנסת כֹּהֵן, נִתְפָּרְדָה הַחֲבִילָה – התבטל סדר הקריאה ואין הלוי קורא כלל וְאָמַר אַבָּיֵי, נָקְטִינַן, שאם יש כהן ואֵין שָׁם לֵוִי, קוֹרֵא כֹּהֵן במקום הלוי מקשה הגמרא, אֵינִי – וכי כך הוא הדין, וְהָאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כֹּהֵן אַחַר כֹּהֵן לֹא יִקְרָא בתורה, מִשּׁוּם פְּגָמוֹ שֶׁל הָרִאשׁוֹן, שיאמרו שאינו כהן, ולכן העלו אחריו כהן אחר. וכן לֵוִי אַחַר לֵוִי לֹא יִקְרָא, מִשּׁוּם פְּגַם שְׁנֵיהֶם, שמא יאמרו שהראשון לא היה לוי, ולכן העלו אחריו לוי, או שיאמרו שהשני אינו לוי, ולכן עלה במקום ישראל. ומבואר שאין כהן קורא אחרי כהן. מתרצת הגמרא, כִּי קָאָמְרִינַן – דברי אביי נאמרו בְּאוֹתוֹ כֹּהֵן שקרא ראשון, שאם אין לוי הוא חוזר וקורא שני, ובזה אין חשש לעז שהרי ראו שעלה ראשון.

דנה הגמרא בדברי רבי יוחנן: שואלת הגמרא, מַאי שְׁנָא – במה שונה לֵוִי הקורא אַחַר לֵוִי, דְּאִיכָּא – שיש חשש שיאמרו שיש פְּגַם בִּשְׁנֵיהֶם, כיון דְּאָמְרֵי – יאמרו שֶׁאַחַר מִינַּייהוּ [–אחד מהם] לָאו לֵוִי הוּא, הרי בִּכֹהֵן הקורא אַחַר כֹּהֵן נַמִּי – גם יש חשש שֶׁאָמְרֵי, חַד מִינַּייהוּ לָאו כֹּהֵן הוּא, ומדוע אמר רבי יוחנן שהחשש הוא רק משום פגם הראשון. משיבה הגמרא, דברי רבי יוחנן נאמרו בְּגוֹן דְּמוּחְזָק לָן בַּאֲבוּהָ דְּהַאי שָׁנֵי – ידוע לנו באביו של השני דְּכֹהֵן הוּא, ואין חשש שיאמרו שבנו אינו כהן.

שואלת הגמרא, והרי רבי יוחנן לא חילק בין המקרים, ואם כן הָכִי נַמִּי – גם לגבי לוי מדובר דְּמוּחְזָק לָן בַּאֲבוּהָ דְּהַאי שָׁנֵי – שידוע לנו באביו של השני דְּלֵוִי הוּא, ובכל אופן אמר רבי יוחנן שיש חשש פגם בשני, אֶלָּא היינו כיון שֶׁאָמְרֵי – יאמרו שאביו של השני מַמְזֵרֶת אוֹ נְתִינָה האסורות עליו נָסִיב – נשא, וּפָסְלֵיהּ לְזַרְעֵיהּ – ופסל את זרעו, ולכן בנו נחשב בישראל ועולה שלישי ואם כן הָכָא נַמִּי – גם לגבי כהן הקורא אחר כהן אָמְרֵי – יאמרו שאביו של השני, גְּרוּשָׁה אוֹ חֲלוּצָה האסורות לכהן נָסִיב – נשא, וְאַחֲלֵיהּ לְזַרְעֵיהּ – וחילל את זרעו מקדושת כהונה, ולכן קרא שני. משיבה הגמרא, סוֹף סוֹף – אף אם אביו נשא אשה הפסולה לו, לֵוִי מִי קָא חָזֵי – וכי נעשה בנו לוי, הרי אינו אלא בישראל ולא היה לו לקרוא שני, ולכן אין חשש לעז על הכהן העולה שני.

מבררת הגמרא את החשש, וּלְמַאן – מי יכול להוציא לעז על הכהן הראשון שעלה אחריו כהן נוסף, אִי [–אם] לַיּוֹשְׁבִין כל זמן קריאת התורה, הָא קָא חָזוּ לֵיהּ – הרי הם יראו שהכהן שעלה ראשון נמנה עם שבעת העולים, ויבינו שאינו פגום. מבארת הגמרא, אֶלָּא חששו לַיּוֹצְאִין מבית הכנסת באמצע הקריאה, ויסברו שאכן עלו שמונה קרואים מחמת שהראשון היה פגום.

מבררת הגמרא מי קורא בתורה אחרי הכהן והלוי: שָׁלְחוּ לֵיהּ [–אליו] בְּנֵי גְּלִילָא – תושבי הגליל לְרַבִּי חֲלַבּוֹ, אַחֲרֵיהֶן – אחרי הכהן והלוי